SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 65/04

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2004 prerokoval sťažnosť Ing. J. H., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 858/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 858/99 b o l o p o r u š e n é .

2. Krajskému súdu v Žiline p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn 19 Cb 858/99 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. J. H. n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

4. Krajský súd v Žiline j e p o v i n n ý uhradiť Ing. J. H. trovy právneho zastúpenia vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 4. marca 2004 prijal sťažnosť Ing. J. H., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), na ďalšie konanie, ktorou namietal porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 858/99.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd jeho sťažnosti vyhovel a svojím meritórnym rozhodnutím vyslovil:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje, že Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod spis. zn. 19 Cb 858/99 porušil svojou nečinnosťou právo navrhovateľa, Ing. J. H. priznané čl. 48 ods. 2) Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľovi, Ing. J. H. z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom na tomto súde pod spis. zn. 19 Cb 858/99, finančné zadosťučinenie vo výške: = 150 000,- Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú je odporca povinný navrhovateľovi zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa čl. 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh a zo zhodných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil, že sťažovateľ 28. decembra 1999 podal žalobu o neplatnosť uznesení valného zhromaždenia spoločnosti, v ktorej bol spoločníkom (ďalej len „uznesenia valného zhromaždenia“).

Obaja účastníci zhodne uviedli, že v doterajšom priebehu konania sa rozhodovalo len o námietkach zaujatosti, resp. o oznámeniach zákonných sudcov, že sa cítia byť vo veci sťažovateľa zaujatí. V prvom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 27. júla 2000 sp. zn. Ndob 666/2000 nevylúčil zákonných sudcov. Napriek tomu bola vec pridelená 12. marca 2002 inej predsedníčke senátu a iným členom senátu kvôli žalobe sťažovateľa proti zákonným sudcom o ochranu osobnosti, ktorá najvyšší súd viedla k vydaniu uznesenia z 30. januára 2002 sp. zn. Ndob 901/2001 o vylúčení zákonných sudcov. Určená predsedníčka senátu 24. septembra 2002 požiadala predsedu krajského súdu o vylúčenie z veci sťažovateľa. Predseda krajského súdu jej nevyhovel a najvyšší súd 13. januára 2003 spis vrátil s tým, že sa nemal predložiť na rozhodovanie podľa § 15 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Dňa 13. mája 2003 sťažovateľ namietol zaujatosť zákonných sudcov a súčasne navrhol delegovanie veci na Krajský súd v Bratislave. Predseda krajského súdu nezistil dôvod na vylúčenie, a preto bola vec predložená najvyššiemu súdu, ktorý uznesením sp. zn. Ndob 380/03 z 29. októbra 2003 nevylúčil zákonných sudcov a nevyhovel návrhu na prikázanie veci. Spis sa vrátil na krajský súd 27. januára 2004.

V tejto veci nebolo dosiaľ nariadené žiadne pojednávanie zo strany krajského súdu a úkony krajského súdu sa obmedzili len na výzvu na zaplatenie súdneho poplatku a po vrátení spisu z najvyššieho súdu 27. januára 2004 sa vykonala príprava pojednávania, po ktorej podľa vyjadrenia predsedníčky senátu bude nariadené pojednávanie vo veci samej.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ods. 2 citovaného článku ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa ods. 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené podľa ods. 1 citovaného článku ústavy, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov...“.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00 a IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, b) správania účastníka konania, c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Sťažovateľ podal žalobu o neplatnosť uznesení valného zhromaždenia. Ochrana pred nezákonnými uzneseniami valných zhromaždení obchodných spoločností je predmetom úpravy Obchodného zákonníka, ktorá je interpretovaná v stabilnej judikatúre najvyššieho súdu a zásadne nevyvoláva právne otázky. Skutková zložitosť veci sa nedá posúdiť, pretože krajský súd ešte nepristúpil k dokazovaniu, avšak podľa obsahu žaloby postačujú na preukázanie nároku sťažovateľa listinné dôkazy, prípadne výsluchy osôb pôsobiacich v spoločnosti. Krajský súd netvrdil, že spor je právne alebo skutkovo zložitý. Skutková a právna zložitosť veci nemohla mať v posudzovanom prípade vplyv na vznik zbytočných prieťahov v konaní.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným prieťahom. Postup sťažovateľa voči zákonným sudcom vyústil do žaloby o ochranu osobnosti, ktorej podanie sa muselo vyriešiť zmenou zákonných sudcov, a napokon sťažovateľ 13. mája 2003 namietol zaujatosť zákonných sudcov a súčasne navrhol delegovanie veci na Krajský súd v Bratislave. Ústavný súd síce pripúšťa, že účastník konania má právo podávať námietky zaujatosti a navrhovať prikázanie veci inému príslušnému súdu a nemožno mu uprieť ani právo žalovať zákonných sudcov o ochranu osobnosti, ale takéto úkony súčasne znamenajú spomalenie konania a prieťahy, ktoré v celkovom kontexte sa nedajú pričítať len konajúcemu súdu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným prieťahom, bol postup krajského súdu v spore. Ako vyplýva z podaní oboch účastníkov, vo veci sa zatiaľ nevykonalo ani jedno pojednávanie a postup súdu sa sústredil na riešenie otázok zaplatenia súdneho poplatku, námietok zaujatosti a vyhlásenie sudcov o ich zaujatosti vo veci sťažovateľa z dôvodov, ktoré už boli uvedené. Teraz sa vo veci vykonáva príprava pojednávania.

Ústavný súd považuje postup krajského súdu za taký, ktorý je poznačený zbytočnými prieťahmi. Medzi jednotlivými úkonmi zákonných sudcov, predsedu krajského súdu, najvyššieho súdu a sťažovateľa, ktorými sa riešili otázky nestrannosti zákonných sudcov, bolo podľa názoru ústavného súdu dostatok času na prípravu pojednávania vrátane

pojednávania a vykonávania dôkazov bez ohľadu na to, že v konečnom dôsledku by sa museli dôkazy pre zmeny senátov a zákonných sudcov opakovať.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde krajskému súdu, aby vo veci sp. zn. 19 Cb 858/99 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 150 000 Sk. Vzhľadom na závery ústavného súdu o jeho podiele na spomalení postupu krajského súdu sa sťažovateľovi nárok na primerané finančné zadosťučinenia nepriznal. Ústavný súd považuje za dostatočnú ochranu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov to, že sa krajskému súdu prikázalo konať bez zbytočných prieťahov a súčasne sa sťažovateľovi priznala úhradu trov tohto konania.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania úspešného sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v hodnote 8 800 Sk za dva právne úkony v hodnote 4 270 Sk (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie podania a odstránenie nedostatkov podania). Základom za dva úkony právnej pomoci bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 11 693 Sk. Ústavný súd súčasne priznal právnemu zástupcovi sťažovateľov dvakrát náhradu režijného paušálu po 130 Sk (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).